

ЕКСТЕРІОРИЗАЦІЯ ЕМПАТІЇ В АНГЛОМОВНИХ ДИСКУРСИВНИХ АКТАХ

У статті репрезентовані різні підходи до тлумачення емпатії в лінгвістиці. Емпатія досліджується крізь призму лінгвістичної прагматики. Зокрема, проаналізовано трансформацію мовленнєвоактової парадигми на сучасному етапі розвитку мовознавства з уточненням поняття “дискурсивний акт”. Також надано визначення “емпатійного дискурсивного акту”, здійснено його типологізацію. Емпатійні дискурсивні акти розподілено на констативи, директиви, комісиви, експресиви та перформативи. Наведені комунікативні комплекси виступають механізмами взаємовпливу й взаєморозуміння в процесі емпатійного спілкування.

Ключові слова: емпатія, емпатійний дискурсивний акт, констатив, директив, комісив, експресив, перформатив.

Останнім часом аналіз комунікативної взаємодії як іманентної складової людського буття набуває все більшої ваги, що передбачає виділення й реалізацію глибинної природи інваріантних констант і периферійних змінних спілкування. Вони складають ієрархізовані комплекси в моделюванні гармонійної комунікації, зумовленої психолінгвальними конструктами емпатії як “здатності відчувати й розуміти почуття іншого як свої” (переклад наш – Н. Т.) [14: 275-276].

Уточнюючи лінгвістичне розуміння емпатії, вчені вводять поняття вербальної емпатії, яка є вираженням розуміння почуттів іншого, мовним впливом із метою надання психологічної підтримки співрозмовнику [5: 7]. Найвні визначення цього феномена мовознавці також співвідносять із аспектами функціонально-семантичного синтаксису та діахронійної типології, де емпатія позначає відношення мовця до обговорюваної ситуації, в якій автор висловлення обирає точку зору одного з учасників (фокус емпатії). У фокусі емпатії є той учасник, від якого відбувається відлік іншого (дескрипція) [10: 143].

У лінгвістиці тексту емпатія є сутністю, що вираховується мовцем як пресупозиція та рецептивна здатність адресата [15: 23]; ідентифікацією мовця з учасником чи об'єктом повідомлюваної події, викладенням чогось із певних позицій [6: 592]. У функціонально-семантичному синтаксисі з емпатійним виявленням пов'язують пасивізацію (ідентифікацію з пацієнтом, проте не з агенсом), рефлексивізацію (додавання зворотної частки чи зворотного займенника) й порядок слів [там само].

Пріоритет пацієнтально-рефлексивізованих категорій мовної системи як характерних представників емпатійних конструкцій певною мірою зредуковує загальнофілософське й загальнопсихологічне розуміння емпатії, усталене в світових наукових парадигмах, і виокремлює її вузьке, формалізоване розуміння в галузі мовознавства. Вербальні показники не вичерпують усього арсеналу мовленнєвих засобів емпатії, яка являє собою результат глибинної детермінованості психоемоційного й когнітивного вибору мовцем конкретної лінгвістичної форми та її контекстуального подання.

Гіпотетичне розгорнення лінгвістичних трактацій емпатії як когнітивно-афективного феномена зумовлює доцільність розширення кола її актуальних компонентів і спричиняє широке розуміння цього явища в загальній площині гармонійної емоційної комунікативної взаємодії. Цим пояснюється **актуальність** розгляду емпатії крізь призму лінгвістичної прагматики.

Метою пропонованої статті постає актуалізація емпатії в сучасних англомовних дискурсивних актах, а **завданнями** – аналіз трансформації теорії мовленнєвих актів у сучасній лінгвістиці, уточнення поняття “дискурсивний акт”, визначення “емпатійного дискурсивного акту” та його типологізація. **Матеріалом** для наукової розвідки послуговував Британський національний корпус (BNC).

Екстеріорізацію прагматичного аспекту емпатії слід почати з “мовленневоактової” парадигми, яка довгий час була одним із найпопулярніших комунікативних підходів до дискурс-аналізу. Вона сформувалася в межах неопозитивістської лінгвістичної філософії щодо взаємодії мови, життя й мовлення як діяльності людини за певними правилами соціальної гри, залежності мовлення від правил і конвенцій. Аналітико-філософське походження теорії мовленнєвих актів разом із витонченою упаковкою головних принципів та тез зумовили популярність, що випала на долю цієї парадигми: вона сформувала ідеологію прагматики мови й визначила шляхи розвитку комунікативної лінгвістики в цілому, значно вплинувши на розвиток дискурсивних досліджень.

У нашій роботі за основу приймається трактування теорії мовленнєвих актів як логіко-лінгвістичного напрямку аналізу одиниць вербальної комунікації (інтенційно й ситуаційно зумовлених, граматично й семантично організованих висловлень) з огляду на супроводжувальну дію мовця й результативну реакцію адресата [10: 609]. Сам мовленнєвий акт розглядаємо як мінімальну відносно самостійну одиницю дискурсу, мовленнєву взаємодію мовця та слухача для досягнення певної мети шляхом спільного конструювання значення, що передається в процесі спілкування [12: 150].

Існує безліч класифікацій мовленнєвих актів. У мовознавстві відомі “вузький” та “широкий” підходи до вирішення цього питання. Якщо в рамках першого підходу виділено, як правило, від п’яти [9; 19] до дев’яти [21] мовленнєвих актів, то в рамках другого при більш детальному розгляді їх розділено на п’ятнадцять і більше типів [1].

Найпоширеніша в лінгвістиці класифікація за параметрами ілокутивної мети, напрямом пристосування до дійсності та умовами широті видається нам найбільш вдалою. У ній виділені такі мовленнєві акти: 1) *констативи /репрезентативи* (повідомляють про стан справ: констатація, прогноз, повідомлення, опис); 2) *директиви* (використовуються мовцем для спонукання слухача до здійснення певної дії: розпорядження, накази, вимоги, прохання, благання, запрошення, поради, рекомендації, інструкції); 3) *комісиви* (мовець бере на себе обов’язок здійснити певний вчинок). Підтипами є *промисив* (обов’язки, клятви, запевнення, пропозиції) і *менасив* (погрози); 4) *експресиви* (виражають психологічний стан мовця: вибачення, подяки, співчуття, докори, подив, обурення). Експресиви передбачають *фактичні метакомунікативи* (за Г. Г. Почепцовим), мета яких – організація й регулювання соціального контакту, а не

передавання суттєвої інформації; 5) *перформативи (декларації)* (дія, що називається, здійснюється самою вимовою висловлення) [9; 16; 19].

У межах цієї класифікації виявлено *прямі й непрямі* мовленнєві акти. Останні визначено як такі, ілокутивний тип яких не збігається з ілокутивною силою: мовець передає інший за цільовою установкою зміст, ніж той, який він вербально повідомляє. Концепція непрямих мовленнєвих актів розглядалась як невідповідність експліцитних та імпліцитних інтенцій за умови існування двох ілокутивних сил: тієї, що спрямовує непрямий спосіб передачі змісту та змістової [19].

У концепції основоположника теорії мовленнєвих актів Дж. Остіна їхня цілісність забезпечується трьома операціями або групами дій: а) *локуцією* – говорінням у поєднанні фонетичного, фатичного (лексикалізації та граматикалізації висловлення), ретичного (сислопородження й референтного співвіднесення) компонентів; б) *ілокуцією* – наміром, метою, продуманим розрахунком (інформування, наказ, попередження тощо); в) *перлокуцією* – наслідками досягнення результату мовленнєвого акту, зважаючи на вплив мовця на свідомість і поведінку адресата (спонування, залякування, подив тощо). Аналізуючи наведені операції, вчений дійшов до висновку про необхідність розгляду мовленнєвого акту в цілісній комунікативній ситуації, складниками якої є комуніканти та предмет повідомлення [8].

Проголошуючи діяльнісний і телеологічний характер мови, дослідник розглядав мовлення як знаряддя здійснення цільової установки мовця в діяльнісній ситуації мовленнєвого акту. Однак незважаючи на перспективність і вагомість теорії Дж. Остіна, її недоліками вважаються не розробленість перлокутивного складника мовленнєвого акту, ототожнення ілокутивного й мовленнєвого актів, орієнтація тільки на ілокуцію, перлокуція ж передбачала лише позитивний результат (досягнення мети мовця), що часто розходилося з реальністю.

Пізніше було розрізнено два тлумачення перлокутивного ефекту: як очікуваного мовцем результату здійснення власного наміру і як досягнення будь-якого результату мовленнєвих дій. Це зумовило усвідомлення мовленнєвого акту не лише як спрямованої передачі інформації пасивному адресатові, а й як знаряддя управління діяльністю співрозмовника. Зважаючи на це, у мовленнєвому акті виділено ілокутивний і перлокутивний акти: перший утілює намір, другий – можливість впливу.

У цілому ж вважається, що ілокуція задає модус комунікації та є дією, за допомогою якої мовець переслідує певні цілі. А перлокуція є зовнішньою метою, посткомунікативним ефектом, який характеризується в епістемічних вимірах, оскільки спричиняє прямі або непрямі зміни у свідомості адресата, в думках, почуттях і поведінці та оцінюється на основі тих наслідків, які він викликає [2].

У ході поглиблення наукових уявлень про реалію повсякденного спілкування все очевиднішою ставала неперекокливість та необґрунтованість деяких положень теорії мовленнєвих актів. Головним чинником невдоволення стала абстрактна, відірвана від реального життя мова, на основі якої теоретики мовленнєвих актів будували свої умовиводи. Тут мається на увазі обумовленість мовленнєвої комунікації прагматичним контекстом, а також перенесення акцентів зі сфери семантики й синтактики мовного знака на його актуальне вживання.

Для функціонування мовленнєвого акту істотними є умови успішності, головно, психологічний стан мовця, попередні умови, співвідносні з зовнішнім світом і соціальним статусом мовця, а також результат, який включає вплив на ментальний стан слухача. На жаль, із кола валідності випадає фактор інтерактивності мовленнєвої творчості, оскільки в фокус мовленнєвого акту потрапляють ізольовані висловлення. Фактично, дослідник аналізує не буденну мову в її реальному функціонуванні, а штучно звужені ідеалізації. Недаремно об'єкти подібного аналізу були названі “мовними актами” [17: 172]. Взагалі, теорію мовленнєвих актів почали сприймати як теорію значення, а не повноцінного знання про мовленнєву практику, оскільки вона з'явилась у просторі філософських абстракцій як логічний ключ до рішення суто філософської проблеми розрізнення істинного й хибного в буденних висловленнях [18: 239-240].

Останнім часом філософсько-логічні поняття інтенційності, ілюктивності, перформативності поєднують із категоріями когнітивного підходу (концептами, фреймами, когнітивними репрезентаціями тощо). Висловлюється гіпотеза про те, що серед категорій базового рівня існують особливі персуазивні когнітивні категорії, призначені для планування мовленнєвого впливу [3: 42]. Для опису внутрішньої організації мовленнєвих актів використовуються фреймові моделі, які мають амбівалентні риси, тобто, не тільки впорядковують і зберігають лінгвопрагматичні знання, а й активно включаються в процес породження мовлення [7: 225-228].

У дослідженнях комунікативної діяльності поступово відходять від принципу свідомого планування, на якому тримається теорія мовленнєвих актів. Певна ідея, мета випереджає мовлення й відносно неї людина керує процесом побудови висловлення. Така інтенція може бути трансцендентальною сутністю, психологічним станом антиципації або ментальною структурою, в якій відображено бажаний мовленнєвий результат. На зміну апріорній запланованості мовного вжитку приходить образ спонтанного у своєму природному існуванні мовлення, яке виникає в реальному часі як реакція на потреби безпосередньої ситуації [20: 33-34]. У наведених інтеракційних процесах превалує інтуїтивне знання, яке керує людською поведінкою під час мовленнєвої взаємодії.

Спроби вийти за рамки мовленнєвоактової прагматики привели науковців до розроблення дискурсивної тематики. Своєю появою дискурсивний акт зобов'язаний “дискурсивізації” мовознавства, яка стала певного роду протестом проти логіко-аналітичного спрямування мовного прагматизму й пов'язаними з цим труднощами. Відправним пунктом стало розуміння того, що контекст не тільки задається, попередньо встановлюється, а й твориться під час інтеракції.

У результаті переосмислення в основі мовленнєвої комунікації лежать не односторонні дії, а взаємодія дискурсантів, і поняття мовленнєвого акту розширюється до масштабів дискурсивного акту. Дискурсивний акт як процес спільного конструювання значення постає актуальним для тих, хто цікавиться мовою в першу чергу з точки зору її перформативності, але не задовольняється тісними рамками класичної теорії мовленнєвих актів. Модель дискурсивного акту увібрала в себе всі переваги мовленнєвого акту, звільнившись від його слабких сторін. Таким чином,

дискурсивний акт – це сучасна, переосмислена версія мовленнєвого акту з акцентом на ілокутивній меті та перлокуції.

Наразі когнітивний вимір дискурсу не обмежують лише інтелектуальним простором окремого мовця або слухача, залученого в соціальну інтеракцію. У ньому перетинаються індивідуальна й колективна форми пізнання, задіяна соціально розподілена когніція, яка є частиною життя суспільства й пов'язана зі спільною діяльністю людей. **Емпатійний дискурсивний акт (ЕДА)** визначається нами як одиниця спонтанної комунікації, оснований на інтуїтивному знанні ситуації та здійснювана емпатом (комунікантом, який виражає емпатію) щодо конкретного емпатанта (комуніканта, якому виражається емпатія) або навпаки. ЕДА актуалізується шляхом спільного конструювання значення при певних умовах з наміром виразити або викликати емпатію й отримати бажаний когнітивний і мовленнєвий результат. Конститутивними складовими будь-якого ЕДА є наявність емпата й емпатанта, тексту повідомлення, реферативного простору повідомлення та комунікативного простору повідомлення.

У емпатійному дискурсивному акті **ілокуцією** є намір емпата розділити емоційно-когнітивний стан емпатанта за допомогою вербалізації втішання (допомоги, жалості, жалю, захоплення, обнадійовання, підбадьорювання, схвалення, турботи тощо), або намір емпатанта викликати емпатію. Перлокутивний ефект ЕДА – це зміна емоційно-когнітивного стану співрозмовника або ставлення комунікантів один до одного. Ця зміна постає стійким станом системи ЕДА, вираженим набором її параметрів у допустимому дієздатному діапазоні.

Робота ілокутивних сил ЕДА може бути репрезентована *прямо* (шляхом безпосередньої комунікації емпата з емпатантом (1)) та *опосередковано* (спрямована на емпатанта або емпата за його відсутності (2)):

(1) *'There just doesn't seem to be an end to it,' she said. 'I'm sorry, look at me crying like this.'*

'That's all right, it's good to have a cry sometimes. Would you like some more tea?' She smiled through her tears. 'Thanks, I'd love another one,' she said (13, sorry, 24).

(2) *'Magnus's mother has been to see your mother,' she said. 'Poor Magnus has chick-en-pox, so you can unpack that suitcase, Andrew(13, poor, 55).*

Пряму або опосередковану емпатію виявляють у дискурсивних актах різних типів. За основу типології ЕДА приймаємо досить вдалу класифікацію за параметрами ілокутивної мети, напрямом пристосування до дійсності та умовами щирості [9; 16; 19], згідно якої виділяємо *констативи, директиви, комісиви, експресиви та перформативи*.

Деякі дослідники відносять емпатійні висловлення до розряду експресивів, посягаючи свою точку зору емоційною сутністю емпатії, яка безпосередньо є вираженням емоційного ставлення до іншого з метою здійснення емоційного впливу на адресата, що є характерним для цього класу дискурсивних актів[4: 110-113]. Це твердження вважаємо неправомірним, оскільки емпатія імпліцитно або експліцитно може бути наявна в констативах, директивах, комісивах, і навіть у перформативах. Для підтвердження цієї точки зору наведемо низку прикладів, виділяючи в них ілокутивні

маркери емпатії (використання лексичних засобів на позначення емпатії), які своєю семантикою дозволяють нам визначити тип дискурсивного акту:

(3) *In a statement issued on his behalf yesterday, the Labour leader, said: 'I am consulting with colleagues to inform them of the action which I propose to take in the wake of the election defeat. I will make a full statement on Monday. There will be no further communication on this matter until then'. The speculation at Westminster last night was that Mr. Kinnock was preparing the ground for a dignified exit by leaving his colleagues six months in which to mount their campaigns for a contest in the autumn* (13, inform, 100).

У цьому дискурсивному акті, який ми відносимо до **констативів** (використання лексем *I am consulting, to inform, I propose*, що повідомляють про стан справ), мовець намагається викликати емпатію до свого рішення й одночасно виражає її своїм колегам, надаючи їм можливість змагатися за посаду голови лейбористської партії. Семантика лексеми *dignified* у словосполученні *dignified exit* виразно емпатійний перлокутивний ефект дискурсивного акту.

Наступний дискурсивний акт актуалізує **директив** (наказовий спосіб та модальне дієслово *must* використовуються емпатом для спонукання слухача до здійснення певної дії). Мовець виражає емпатію, рекомендуючи емпатанту змінити оточення й забути про свій складний психологічний і фізичний стан:

(4) *'Go away. Take care of yourself. Go.'* In fact, Francis booked the holiday and drove her to the airport.

'Get drunk,' he advised. 'I would recommend a little holiday romance.'

'I don't give myself permission, Francis,' said Jay. 'Imagine inflicting myself on anyone in this state. I'd burst into tears all the time. I've just had open-heart surgery, remember?'

'You must just forget, dear (13, recommend, 13).

У наведеному нижче дискурсивному акті, що репрезентує **комісив** (**промісив**) (*I promise you*), емпат запевняє емпатанта у щирості своїх намірів, експліцитно виражаючи емпатію:

(5) *'You don't mean all this personally, do you, Charles?'* He looked up, his face awash with relief.

'No I don't. You're right, I don't. I'm glad you can see that, Dorothy. I'm not trying to hurt you, I promise you. I ...' (13, promise, 5).

Наступний дискурсивний акт ми відносимо до **експресивів** (лексема *sympathize* виражає співчуття). У ньому емпатія до співрозмовника також актуалізована експліцитно:

(6) *'I'm black and blue from head to toe,' said Crawford then, 'I've got eight pulled ligaments in my leg and bruises all over and, when I limp out of the theatre at night, these bloody bastards are walking up and down with signs saying 'English actors will be working next year – will you?'. It's depressing to feel you're not wanted here.'*

Slightly more diplomatically, he said, 'I sympathize (13, sympathize, 63).

Приклад, наведений нижче, репрезентує **перформатив** (дія, що називається висловленням *I plead guilty*, здійснюється самою його вимовою), в якому емпатант намагається викликати емпатію співрозмовників, порівнюючи свою провину зі спробою визволити країну (*They sent me to prison for trying to free my country*):

(7) *'Are you implying that I was a common criminal? A thief perhaps?' Father Poole gave a hasty wave of denial with his hand.*

'No, no, of course not.'

'They sent me to prison for trying to free my country. And if that's a crime then I plead guilty. Gladly! Proudly!'

Father Poole nodded. 'Ah, I see. A political prisoner'(13, plead, 54).

Таким чином, емпатійні дискурсивні акти виступають механізмами взаємодії, взаємовпливу й взаєморозуміння в процесі спілкування, ключовим процесом у всіх видах діяльності, пов'язаної з людською комунікацією. За наявності експліцитно (імпліцитно) вираженої або викликаної емпатії, репрезентованої ілюктивними силами ЕДА, констативи, директиви, комісиви, експресиви та перформативи можуть уважатися емпатійними дискурсивними актами. Вибір типу дискурсивного акту здійснюється за синергетичним принципом заперечного зворотного зв'язку, коли комуніканти шукають у своєму епістемічному просторі найкращий варіант подання інформації, наближаючись до ідеального[11: 16].

На кожному кроці цього процесу підібраний результат аналізується емпатом (емпатантом) як кращий чи гірший, а наступний крок здійснюється згідно з певною тактикою емпатійної комунікації. Детальний аналіз цього явища є **перспективою** подальших наукових розвідок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апресян Ю. Д. Перформативы в грамматике и языке / Ю. Д. Апресян // Ю. Д. Апресян. Избранные труды. Т. 2.—М.: Языки русской культуры, 1995. — 767 с. 2. Безугла Л. Р. Перлокуція у дискурсі / Л. Р. Безугла // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. —Харків : Константа, 2005. — С. 118—144. 3. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс. —М.: Едиториал УРСС, 2003. —284 с. 4. Козяревич Л. В. Вербальні й невербальні засоби емпатизації діалогічного дискурсу (на матеріалі англомовної прози ХХ століття) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04/ Ліана Василівна Козяревич. — Київ, 2006. —191 с. 5. Кузнецова А. А. Иллюктивные типы вербальной эмпатии: автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Алла Александровна Кузнецова. — Уфа, 2010. — 25 с. 6. Николаева Т.М. Эмпатия/ Т. М. Николаева// Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В.Н.Ярцева.—М.: Сов. энциклопедия, 1990.—С. 592. 7. Никонова Ж. В. Основные этапы фреймового анализа речевых актов (на материале современного немецкого языка) / Ж. В. Никонова // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. — 2008. — № 6. — С. 224—228. 8. Остин Дж. Слово как действие/ Дж. Остин // Новое в зарубежной лингвистике. — М., 1986. — Вып. 17. — С. 22—129. 9. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації / Г. Г. Почепцов. — К. : Ваклер, 2001. — 216 с. 10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. — Полтава : Дозвілля-К, 2006. — 716 с. 11. Синергетикав філологіческих исследованиях : монография / Т. И. Домброван, С. М. Еникеева, Л. С. Пихтовникова, А. Н. Приходько, Е. А. Семенец, В. И. Силантьева, Е. Г. Фоменко, С. Н. Коринь, О. Н. Гончарук, И. М. Яремчук, А. Н. Судья, Н. Н. Пильгуй, Е. В. Богатырева, В. П. Чередниченко, М. В. Залужная, О. А. Анастасьева ; под общ. ред. проф. Л. С. Пихтовниковой. — Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2015. — 340 с. 12. Шевченко И. С. Основы теории языковой коммуникации : учебное пособие для студентов / И. С. Шевченко. —Харьков. гуманит. ин-т “Народная украинская академия”. — Х., 2007. — 168 с.

13. British national corpus [electronic resource] // BNCweb (CQP-edition). — Available at : <http://bncweb.lancs.ac.uk/bncwebsignup/user/login.php>. 14. Collins English Dictionary / editors : J. Crozier, A. Grandison, C. McKeown, E. Summers, P. Weber. — Glasgow: HarperCollins Publishers, 2008. — 1040 p. 15. Dressler W. Trends in linguistics: studies and monographs / W. Dressler, M. Barbaressi. — Berlin; New York: Mouton de Gruyter, 1994. — 167 p. 16. Leech G. N. Principles of pragmatics / G.N. Leech. — London & New York: Longman, 1983. — 250 p. 17. Lyons J. Language, meaning and context/ J. Lyons. — London: Fontana, 1981. — 256 p. 18. Moeschler J. Speech act theory and the analysis of conversations / J. Moeschler // Essays in speech act theory/ D. Vanderveken, S. Kubo (Eds.). — Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2002. — P.239—262. 19. Searle John R. Speech acts : an essay in the philosophy of language/ John R. Searle. — Cambridge University Press, 1969. — 203 p. 20. Stubbs M. Discourse analysis: the sociolinguistic analysis of natural language/ M. Stubbs. — Chicago: University of Chicago Press, 1983. — 272 p. 21. Wunderlich D. Methodological remarks on speech act theory / D. Wunderlich // Speech Act Theory and Pragmatics. — Dordrecht etc., 1980. — P. 291—312.

*Таценко Н. В., к.филол. наук, доц.,
Запорожский национальный университет, г. Запорожье*

ЭКСТЕРИОРИЗАЦИЯ ЭМПАТИИ В АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ДИСКУРСИВНЫХ АКТАХ

В статье представлены различные подходы к толкованию эмпатии в лингвистике. Эмпатия исследуется сквозь призму лингвистической прагматики. В частности, проанализирована трансформация речевоактовой парадигмы на современном этапе развития языкознания с уточнением понятия “дискурсивный акт”. Также дано определение “эмпатического дискурсивного акта”, осуществлена его типологизация. Эмпатические дискурсивные акты разделены на констативы, директивы, комиссивы, экспрессивы и перформативы. Данные коммуникативные комплексы выступают механизмами взаимовлияния и взаимопонимания в процессе эмпатического общения.

Ключевые слова: эмпатия, эмпатический дискурсивный акт, констатив, директив, комиссив, экспрессив, перформатив.

*Tacenko N.V., PhD., Associate Professor
Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya*

EXTERIORIZATION OF EMPATHY IN ENGLISH-SPEAKING DISCURSIVE ACTS

The article provides insights into different approaches to the interpretation of empathy in linguistics. It looks fundamentally at empathy through the prism of linguistic pragmatics. In particular, we analyzed the transformation of speech acts paradigm at the present stage of linguistics development with clarifying the concept of “discursive act”. We also provided the definition of “empathic discursive act”, and implemented its typology. Empathic discursive acts are divided into representatives, directives, commissives, expressives and declarations. These communicative complexes are the mechanisms of mutual influence and mutual understanding in the process of empathic communication.

Keywords: empathy, empathic discursive act, representative, directive, commissive, expressive, declaration.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2017.